NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.
2 Cor. IV: 13.

WENKEN AANGAANDE DIT WEEKBLAD.

Wat willen de Nederlandſche Stemmen? Ziedaar eene vraag die dikmaals gedaan wordt, en die ieder naar zijn gevoelen en beſchouwing beantwoordt. Zich aan dat gene te houden, hetwelk de ſchrijvers in hunne Inleiding aankondigden, ware zeker het gemakkelijkst; doch dit is wel het laatſte waartoe men overgaat. In tegendeel ſommigen zoeken geheime drijfveren en bedoelingen te ontdekken, en vinden er dan ook dikwijls zoodanige, waaraan de Opſtellers niet gedacht hebben. Overtuigd dat een werk, zoo velerlei onderwerpen omvattende, niet zonder gebreken kan zijn, wenſchen wij de aanmerkingen die ons gemaakt worden, geenszins in den wind te ſlaan, doch veeleer ons nut daarmede te doen; maar wij vermeenen toch wel eens op ons ſtandpunt nu en dan terug te moeten komen; en zonder hier in eenige bepaalde uiteenzetting of verantwoording onzer gevoelens te treden, achten wij, dat veelligt de mededeeling der navolgende wenken den een of ander onzer lezers welkom zal kunnen zijn.

De eerſte aanmerking die wij wenſchen te maken, is, dat wij niet het dagblad eener *partij* zijn. Wij hebben in ons eerſte Nommer onze geloofsbelijdenis als Gereformeerde Nederlanders afgelegd; doch wij hebben daarom geenszins de verbindtenis op ons genomen om in diegenen, die in gevoelens met ons verwant zijn, alles goed te keuren, in de anderen alles af te keuren. Dit toch is het plan van ieder Journaal dat eene partij kiest, om in een te voren opgemaakt ſystema alle gebeurtenisſen te wringen, en van te voren alle perſonen te beoordeelen en te rangſchikken, zonder dat hunne verdere daden daarop voortaan eenigen invloed meer kunnen uitoefenen.

Wij daarentegen, wij verlangen alleen oprecht te zijn, telkens te zien wat de wegen Gods zijn, en door Hem geleerd te worden. Staande in de overtuiging van de leer der vrije genade Gods, weten wij, dat een Saulus morgen een Paulus kan worden, en wenſchen dus de waarheid te handhaven, niet zonder perſoneele toepasſing waar dit vereischt wordt, maar zonder perſoneele bitterheid. Waar wij dus bij eenen vriend iets opmerken of zoeken aan te vullen, zoo geſchiedt dit niet tot verachting van zijn werk, maar ter liefde dier waarheid die ons nog dierbaarder zijn moet. Wat zijn wij toch allen? werklieden die eenige bouwſtoffen veellicht door de genade Gods mogen bijeenbrengen; doch die den tempel bouwt, en alles bijeen vergadert, is de Heere.

Liefelijk is ons de zamenſtemming met de geloovigen in den lande, en wij bekennen gaarne dat hunne opmerkingen en teregtwijzingen ons als blijken van broederlijke belangſtelling welkom zijn; doch wij wenschen dat zij mogen opmerken, dat ons weekblad niet uitſluitend beſtemd is om hun eene ſtichtelijke en opwekkende lectuur te verſchaffen; maar dat ons verlangen tevens uitgaat tot diegenen, die nog niet aldus Christus als hunnen Heer en Heiland met het harte erkend hebben; die nog in de bewindſelen van de wijsheid dezer eeuw zijn bevangen, maar in wier hart reeds eenige belangſtelling blijkbaar is. Belangrijk is het te onderſcheiden, dat onder degenen die in den tegenwoordigen tijd zich tegen de waarheid verklaren, zulks niet altijd het gevolg eener opzettelijke vijandigheid is; maar dikwijls in den middelijken weg het gevolg der vooroordeelen waarin zoo velen door eene verkeerde opvoeding zijn gewikkeld geworden, en waarin zij verſterkt worden door dat venijn, dat, gelijk wij meermalen opmerkten, in zoo vele inſtellingen en wetenſchappen doorgedrongen is. Daarom nu was ons verlangen, den vijand op zijnen eigenen grond aan te vallen, het verkeerde van zoo vele drogredenen

aan te toonen, en het beginſel te handhaven dat alle deze wetenſchappen, in het geloove beoefend, getuigenis moeten geven aan Hem, voor wien zich eens alle knieën in den hemel, op de aarde, en onder de aarde buigen zullen. De Heere Jezus zegt op ééne plaats (Marc. XII. v. 30): *wie met mij niet en is, die is tegen mij;* en op eene andere (Marc. IX. v. 30): *wie tegen ons niet is, die is voor ons.* Beide verzekeringen zijn waar; en alleen de geest des onderſcheids, die eene gave Gods is, kan ons leeren, hoe ſchijnbaar op hetzelfde uiterlijke ſtandpunt, reeds de een de oogen naar de zon der gerechtigheid opſlaat, terwijl de andere den rug tegen derzelver ſchijnſel gekeerd houdt.

Het ſpreekt tevens van zelve, dat wij geene verbindtenis op ons genomen hebben om alles wat tegen de waarheid gezegd en geſchreven is, op te nemen en te beantwoorden. Wij wenſchen in dezen geleid te worden; en daar, waar het een of ander geſchrift eene ſtrekking te kennen geeft die wij vermeenen te moeten beſtrijden, oordeelen wij dat de ontwikkeling onzer denkbeelden door de aanhaling van een zoodanig geſchrift duidelijker wordt, zonder dat daarom dit blad bepaaldelijk als een recenſeerend tijdſchrift beſchouwd moet worden.

Die waarheid, dat de zondaar uit genade, en om de verdienſten van Christus zalig wordt, blijft door alle de eeuwen heen dezelfde, en daarin is geene verandering; maar dit belet niet dat de Heere in zijne leiding met zijne kerk dan over dit, dan over eenig ander punt meer licht geve. Of verwekt hij niet een Athanaſius, een Augustinus, een Luther, een Calvijn, om de gewichtige punten van de Godheid van Christus, het grondverderf der menſchelijke natuur, de gerechtigheid door het geloof, en de voorbeſchikking Gods, in een helderer daglicht te ſtellen, hoewel de ware kerk ſteeds met het hart alle die waarheden heeft aangenomen? Wij ſluiten derhalve de macht Gods geenszins uit, om even gelijk hij de bijzondere zielen leidt, ook zijne kerk deze of gene waarheid meer bepaaldelijk op het hart te drukken; want zijn woord is geen menſchenwoord, maar het is eene diepte, waarin Hij zelf inleidt naar zijnen wil en op zijnen tijd. Is dit eene algemeene waarheid met de geheele Schrift, zoo is het nog meer bepaaldelijk waar van het profetisch blad, waarvan de diepe beduidenis zich ontrolt naarmate de lotgevallen der kerk voortgaan. Wij zien, hoe de Heere telkens aan zijne kerk gegeven heeft, wat zij noodig had te zien, hoe hij Het oog der eerſte Christenen op den val van Jeruzalem, dat der eerſte gemeenten op de tienjarige vervolging, dat der vervolgden onder de Waldenzen en hervormden, op den grooten afval van Rome heeft gewezen. Ook in de tijden die thans wordende zijn, en waarin ongeloof en bijgeloof de handen in één beginnen te ſlaan, zal Hij de zijnen tot licht wezen. Wij weten dat alle de profetiën geestelijk op de verloste ziele kunnen toegepast worden, doch wij vermeenen ook bij die geestelijke toepasſing het ligchaam zelve der profetiën te moeten behouden tot vertroosting der geloovigen en getuigenis tegen eene ongeloovige wereld. Of zijn de profetiën van Daniël en Joannes niet daar, als zoo vele, lichtpunten op den weg die de kerk nog te bewandelen heeft? Waar toch is de ſcheidbrief dien de Heere zijn oude volk Israël gegeven heeft? en belooft Hij niet, dat Hij niet alleen door bekeering van dezen en genen uit hen, maar door wonderen van genade, aan hen als volk bewezen, ter zijner tijd zijn naam zal verheerlijken? De God van hemel en aarde, wiens zegel zelfs nog in de diepe verborgenheden der natuur die ons omringt, hoe zeer zij ook vervallen moge zijn, onmiskenbaar is, heeft ook den ſtempel der vervulling van zijn woord, op het door de heidenen vertreden Jeruzalem, op de puinen van Babel, op zoo veel gewichtige gedenkteekenen der geſchiedenis gedrukt, op dat hemel en aarde, wetenſchap en geſchiedenis, tot in de laatſte tijden zouden getuigen: *dit geſchiedde op dat de Schrift volbracht werde.*

In de kerkelijke aangelegenheden nemen wij het levendigſte deel. Waar wij onze afkeuring hebben uitgedrukt van ſtappen, die naar onze overtuiging niet naar den weg des Heeren waren, hebben wij niet verzuimd te erkennen, dat de grond van deze handelwijze door de verdrukking der waarheid was veroorzaakt; en wij achten dat ons gevoelen omtrent de ſcheiding aan de vijanden dier waarheid niets toegeeft; maar dat juist het beſtaan *in de kerk* van eene kern, die zich tegen overheerſching en afval verzet, dat gene is, het welk het minst verlangd wordt door de tegenſtanders. Ons oog zij op den Heere. Hij zal leiden.

Omtrent den Staat, is het onze begeerte en onze hoop, dat het den Heere behage, denzelven op den grond der geopenbaarde waarheid, dat is op den rotsſteen Christus, te vestigen. Waar het Christendom als de godsdienst des volks aangenomen is, kwamen zoo de regeering als het geheele volk onder de verplichting van eenen christelijken ſtaat; en deze waarheid wenſchen wij bij toepasſing op de voorkomende omſtandigheden te handhaven, zonder daarin nog eenigen vorm te willen bepalen. Wij zijn overtuigd, dat de geheele leiding Gods met ons land, ons op het huis van Oranje wijst tot beſcherming van onze godsdienſtige en burgerlijke voorrechten, en wij achten hierin met het gevoelen der natie dat zich in deze gewichtige dagen nog zoo bijzonder heeft doen kennen, volkomen overeen te ſtemmen. Verre zij het echter van ons onder eene wenſchelijke beſcherming van de kerk door den ſtaat, eenen ſtaatkundigen invloed in de kerk te verſtaan. Diep betreuren wij daarentegen alle maatregelen, waarbij de onafhankelijkheid der kerk van Christus aangetast wordt; en wij gruwen van beginſelen, naar welke de begeerte om Gods woord in zuiverheid te hooren verkondigen met eene politieke misdaad gelijk geſteld wordt.

En nu; wie zijn wij, dat wij de hand aan dit werk hebben geſlagen? Krachteloos en onbekwaam van ons zelven, wenſchen wij dat meer en meer te erkennen, en uit te zien naar die kracht, die in zwakheid wordt volbragt; zonder eenigen menſchelijken ſteun of verbindteniſſen ſtaan wij daar, en vertrouwen, dat de geloovigen in den lande ons hunne deelneming niet weigeren,

onze bedoelingen niet miskennen zullen. Waar de inzichten mochten verſchillen, zij het woord Gods onze vraagbaak; waar de gedachten uiteenloopen, zij Christus de band; en het zal blijken, dat er desniettemin eenigheid des geloofs, gemeenſchap der liefde beſtaat. Broeders in onzen Heere Jezus Christus, bidt voor ons, en de Heere geve wasdom en genade! Zoo zij het.

DE CATHOLYKE NEDERLANDSCHE STEMMEN OVER GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Van den aanvang van dit ons weekblad af, was het nimmer ons voornemen bij uitſluiting het Catholicismus aan te vallen, of onze Stemmen te doen ſtrekken tot wederlegging en beſtrijding der drogredenen, waarmede de Roomſche hierarchie haar beſtaan en beginſel tracht te rechtvaardigen. Wel overtuigd, dat de waarheid op zich zelve genoegzaam is om de leugen te doen vlieden, zoo als het licht de duisternis verdrijft, trachtten wij ſlechts deze openbaar te maken; en zulks niet enkel tot beſchaming van bijgeloof en afgoderij, maar ook, en wel voornamelijk, tot waarſchuwing tegen het daarnevens zich meer en meer ontwikkelend ongeloof. Uit het geloof wenschten wij te ſpreken tot ontdekking der leugen: hier, ongeloof en vrijgeesterij onder den ſchijn van Evangeliſche vrijheid, verdraagzaamheid, en liefde, daar, bijgeloof onder den dekmantel eenes godsdienstijvers verborgen ziende, ontveinsden wij ons niet, dat het eerſte meer algemeen en openlijk, het laatſte meer heimelijk en in het duister, maar dat toch beiden elkander onderſteunende, vorderingen maakten; maar onze eerſte Stemmen waren uit den aard der zaak voornamelijk tegen den afval der eeuw, zoo als die zich in het alom verbreide ongeloof openbaart, gericht. Intusſchen kon het niet anders, of de verkondiging der waarheid moest ook het Catholicisme kwetſen; en het is dan ook geen wonder, zoo tegen over ons een Weekblad zich verhief dat uit den schoot van het Pausdom zijn bestaan ontving, onze belijdenis en verkondiging als voornamelijk tegen haar gerigt beſchouwt, en daarom, reeds in de eerste nummers, vooral tegen onze *Nederlandsche Stemmen* het woord voert. Dat het zich daartoe juist onzen geheelen titel met den ganſchen uitwendigen vorm van ons blad eigende, daar alleen de uitdrukking *Catholyke* toe voegende, komt ons minder gepast en eenigermate onkiesch voor.

Maar van waar die zoo vurige aanval juist tegen ons? Waarom eerst nu het Protestantisme, zoo als dat in onze Stemmen voorkomt, bestreden, met voorbijgang van zoo vele maandſchriften en uitgebreide werken en leerredenen, van andere protestanten afkomstig? Het antwoord is gereed: omdat de onverſchilligheid in onze kerk heerſchende, den besten weg tot ſtille voortzetting der geheime proſelyten-makerij; het heerſchende ongeloof daarenboven den gereedſten overgang tot bijgeloovigheid daarſtelt; en alleen dat Protestantisme voor het Pausdom gevaarlijk is, het welk uit ſtellig geloof, niet uit bloot onzijdige en onbeſtemde meeningen zijnen oorsprong neemt; en dat geene wijsgeerige beschouwingen, maar alleen het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord, als wapen kent, en onder de genadige leiding Gods gebruikt. Dat Protestantisme, hetwelk geboren uit waarachtige onderwerping aan den Heer en Koning zijner gemeente, onze eerste Hervormers na de in hun kennelijk gewordene roepinge Gods, deed uitgaan uit de onherſtelbaar vervallene kerk. Dat Protestantisme, hetwelk hier, in ons van ouds gezegend vaderland, eene Gereformeerde kerk vormde, waarvoor het Pausdom terug moest wijken; en dat ſedert innig verbonden met-, en als in een geſmolten en ingevloeid in de teerste levensaderen van den Nederlandſchen Staat, onafſcheidelijk werd van denzelven, zoodat met de vernietiging daarvan en van de hervormde kerk, Nederland als natie, en ons vaderland als zoodanig te gronde moet gaan. Vragen wij dan nog wat de Roomschgezinde vreest? of weten wij niet, dat het is de stem der oude en waarachtige Hervorming, waarvoor zijne afgoden vielen? Dusgenaamde voortgang, verlichting en beſchaving kan het Pausdom licht verdragen, ja het gebruikt die vaak tot bereiking van zijn doel, zoo als wij nog onlangs in het voorbeeld van België en hare priester-heerſchappij, en in de vereeniging van Catholicisme met Liberalisme aldaar gezien hebben, en ook thans weder in Frankrijk (men leze de *Gazette de France*) kennelijk is. Zoo lang het alleen laauwheid en onverſchilligheid waren die onder den titel van Protestantisme den ſcepter voerden, zwegen onze Catholieke landgenooten, en deden ſtilzwijgend hun voordeel met den ſlaap hunner tegenſtanders. Toen vervolgens hier en daar eene ſtem zich verhief die het nieuwe geestelijke leven in de kerk als voorſpelde, zwegen zij nog, ten einde door openlijken tegenſtand niet meerdere veerkracht aan de andere zijde te verwekken. Maar nu eindelijk dat leven en dat licht zich alomme openbaart, en de doode geraamten van ongeloof en bijgeloof daardoor aanſchouwbaar worden, nu, oordeelt men, is het tijd om openlijk het woord op te vatten, ten einde die nieuwe opwekking tegenſtand te bieden.

Gaarne erkennen wij, dat die onverhulde aanval ons in het belang der waarheid, om de zaak van Christus, aangenaam was. Men zal even daardoor in ſtaat worden geſteld om hetgeen zoolang heimelijk gepredikt werd, openbaar te kunnen tegenſpreken, en niet alleen onze Catholieke, maar alle onze landgenooten des te meer op de waarheid zoo als die in Christus is te wijzen. Niet dat wij voornemens zouden zijn, elke aantijging te wederleggen, elken aanval te beantwoorden, en alzoo van onze Stemmen een twistſchrift te maken; maar de eere van Christus ook tegen het Catholicisme te verdedigen, en te blijven toonen, hoe het belang der natie met dat der Hervormde Kerk zamenhangt; ziedaar eene taak die wij in het geloof op ons namen, en onder Gods zegen hopen voort te zetten. De Catholieke Stemmen ſpreken van »eene »godsdienstpartij die tegenwoordig in ons vaderland zoo »veel opziens baart, en die zij zullen nagaan — ten einde »zoowel de regeering en de onderſcheidene protestant»ſche gezindheden, als onze (Roomſche) geloofsgenooten

»oplettend te maken op eene partij, die uit hoofde harer »leer en grondstellingen tot alle uitersten vervallen kan; — »die zelfs bij de overige Protestanten zoo weinig bekend »is, dat zij haar met den naam van *Nieuw licht* bestem- »pelen" (1). Tot die *partij* zouden dan volgens eene reeks van niet onduidelijke aanwijzingen onze Stemmen behooren! Wij antwoorden, dat onze *Nederlandsche Stemmen* nimmer het orgaan zijn geweest of wenschen te zijn van deze of gene partij in kerk of staat; en schoon wij overtuigd zijn, dat deze verklaring weinig baten zal bij menschen, die zich geene geestelijke maar alleen menschelijke opwekking, geenen ijver zonder eigenbelang, geen zoeken van de eere van Christus boven en buiten de eere van menschen, schijnen te kunnen voorstellen; des niet te minder betuigen wij hier plechtig, dat wij geene partij uitmaken of voorstaan. Door den Heer der heirscharen zal het geschieden, en menschelijke kracht en vleeschelijke ijver blijve daar buiten! Op de daden Gods in en met ons vaderland en onze vaderlandsche kerk, op zijne barmhertigheid en trouw, zijne liefde en lankmoedigheid, zijne bedreigde straffen en heerlijke beloften te wijzen, zie daar het geen wij beoogen. Alleen Christus wenschende te volgen, zonder ruggespraak of gemeenschap met menschen of menschelijke wijsheid, wereldlijke eer of tijdelijken voorspoed, verwachten wij alles van Hem, die gezegd heeft: »Ziet! ik kome haastelijk."

HET GELOOF, NIET UIT ONS.

Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, (schrijft de Apostel aan *de geloovigen in Christus Jesus*) *en dat niet uit u: het is Gods gave; niet uit de werken: opdat niemand en roeme* (2).

Dat het geloof in die genadegifte Gods, welke is *het eeuwige leven*, begrepen is; en geenszins eene van de zijde des zondaars gevorderde voorwaarde, van welker al of niet vervulling dan het voornemen Gods om hem zalig te maken af zoude hangen: is eene grondwaarheid der kerk van Christus, een pand in het bijzonder aan onze Hervormde belijdenissen tegenover alle Pelagiaansche dwalingen toebetrouwd. De belijdenis des geloofs door den eersten en ijverigsten der Apostelen uitgesproken, wordt door den Heere zelven niet aan iets dat uit den mensch is, maar aan de *openbaring des Vaders die in de hemelen is* toegeschreven. *Niemand*, zegt de Heere Jezus, *kan tot mij komen tenzij dat de Vader die mij gezonden heeft, hem trekke.* En aan de geloovigen te Philippi verklaart het de Apostel ten duidelijkste: *Het is u uit genade gegeven in Christus te gelooven.* Philipp. I. v. 29.

Hetzelfde betuigt hij dan ook in die heerlijke beschrijving van de bekeering ten leven, waarvan de aan het hoofd dezes herinnerde woorden een deel uitmaken. Evenwel hebben sommigen, wier aanhankelijkheid anders aan de leer van vrije en voorkomende genade niet dubbelzinnig is, de woorden: *En dat niet uit u*, wel eens betrokken tot het gantsche werk der zaligheid in het gemeen, en niet zoo bepaaldelijk tot *het geloof.* Doch de echte en zeer bestemde zin der woorden laat zich hier wederom op afdoende wijze uit den zamenhang aantoonen. Had Paulus hier in het algemeen *het zalig worden* bedoeld, zoo ware er (geheel tegen den aart zijner steeds zoo veelbeteekenende tusschenzinnen) hier geen bijzondere nadruk te vinden in die herinnering: *niet uit u, het is Gods gave;* daar hij even te voren reeds verklaard had, dat *de zaligheid uit genade* is, en straks daarop wederom laat volgen: *niet uit de werken, op dat niemand en roeme.* Dat stellige: *en dat* (in het oorspronklijk nog veel stelliger: καὶ τοῦτο) *niet uit u*, moet dus op de naast voorgaande uitdrukking: *door het geloof*, te huis gebracht worden; en de zin is eenvoudig deze: *Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en* ook *dat* zelve (uw gelooven) is *niet uit u*, is niet van u afkomstig, maar van God: het is immers alles, geheel en al, *de gave Gods*, zoo wel de zaligheid, als het eenige middel waardoor zij omhelsd wordt; *niet uit de werken*, in wat gewijzigden zin ook, maar enkel en alleen genade voor genade, *op dat niemand roeme.*

In deze woorden (Eph. II. v. 8—10: den text der eerste openbare Hervormde preek, voor de zaamgevloeide menigte uit Amsterdam en Haarlem, te Overveen gehouden, in den jare 1566) in deze woorden ligt de kern der vastigheid van onze echt-hervormde belijdenis zoo tegen het Pausdom aan de eene zijde als tegen de Arminiaansche en neologische ontrouw aan de andere.

SPREUKEN.

De H. Schrift is de ware proefsteen, waaraan alle leeringen moeten onderzocht worden. Indien iemand tegenwerpt, dat deze proeve onzeker is, omdat de Schrift dikwijls onzeker is en in onderscheidenerlei zin wordt uitgelegd, zoo zegge ik, dat men hierbij te gelijk een geestelijk oordeel moet aanwenden, hetwelk men niet ten onrechte den geest der onderscheiding noemt, welke eene gave Gods is. Onder de leiding van Zijn Geest zullen de geloovigen over allerlei leere nergens anders dan uit den Bijbel oordeel vellen.

CALVYN.

Het mag wel opgemerkt worden, dat niet enkel van een ijveraar, die meent door het *autodafé* Gode een dienst te doen, vervolging ter zake van het geloof is te wachten; maar evenzeer van een koud onverschilligen, misschien weinig geloovenden Staatsman als de Richelieu; ja zelfs van dezen schier nog meerder, omdat hij, anderen naar zich zelf afmetende, niet begrijpt, hoe aan iemand zijn geloof boven goed en leven dierbaar kan wezen.

BROES, *De Kerk en de Staat.*

(1) Men zie *Cath. Ned. Stemmen*, N. 3, 17 Jan. 1835. bl. 13.
(2) Eph. II. v. 8, 9; en I. v. 1.

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.